

Predsednik Truman podprl stališče avtne unije

Korporacija General
Motors mora razkriti
profite

POLOČITEV ZAVISI
OD ODBORA

Washington, D. C., 22. dec. — Predsednik Truman je sprožil eksplozijo v kontroverzi med združenih avtnih delavcev korporacije General Motors deklaracijo, da odbori, katerih naloga je ugotovitev dejstev preiskavah stavk, imajo nepravico do pregledovanja knjig in rekordov delodajalcev, ker so dohodki kompanij vključeni v mezdnih sporih.

Truman je s svojo deklaracijo podprl stališče avtne unije, ki zahteva, da mora korporacija General Motors razkriti profite. Njuna trdi, da korporacija lahko zviša plače za 30 odstotkov brez zvišanja cen avtomobilov.

Predsednik je prečital svojo izjavo na konferenci s časniki, nakar je bila predložena pooblaščenemu odboru, katerega je on imenoval in mu poveril izravnavanje konflikta med unijo in korporacijo. Izjavo je pred voditeljem avtne unije in reprezentanti korporacije prečital Lloyd K. Garrison, načelnik odbora.

Walter P. Reuther, podpredsednik avtne unije in vodja stavke proti korporaciji General Motors, je pozdravil Trumanovo deklaracijo, dočim je Charles E. Wilson, predsednik korporacije, izjavil, da ne bo razkril svojega stališča. Walter G. Merritt, pravni svetovalec korporacije, je dejal, da Trumanova deklaracija v bistvu daje odboru oblast pregleda knjig in rekordov, toda končna odločitev zavisi od odbora. Člani odbora so se prečitavanju deklaracije prekličili zaslusni. Merritt je dejal, da reprezentanti korporacije ne bodo nastopili pred odborom, če ne vzeli v pretes vprašanje proizvodov in cen.

"Ko sem imenoval odbor in mu poveril ugotovitev dejstev," pravi Truman v svoji izjavi, "sem omenil, da ima tudi oblast pregleda knjig in rekordov. Ta oblast je potrebna, da bo odbor lahko ugotovil, ali korporacija lahko zviša plače ali ne. Dolžnost odbora je temeljita preiskava vseh dejstev, ki se tičejo kontroverze. To ni novost, ker so znani slučajji, ko morajo banke in industrijske korporacije predložiti v pregled svoje knjige in rekorde reprezentantom federalne in državnih vlad. Na podlagi dobljenih informacij reprezentanti vrše poverljive funkcije in dolžnosti."

Merritt je dejal, da profiti in dobi ne pridejo v poštev v pogajanjih med korporacijo in unijo iz razloga, ker korporacija ne trdi, da ne more zvišati plač. Unija zahteva finančne informacije od korporacije, ki so zaupnega značaja in ne morejo biti razkriti.

Trumanova izjava je izzvala kritiko v kongresu. Senator Moore, republikanec iz Oklahome, je dejal, "da ni pravilna ne stališča delavcev in ne stališča investitorjev. V bistvu gladijo socializma, ki je en korak oddaljen od komunizma, in socializaciji industriji."

Pogajanja med avtne unijo in korporacijo se bodo nadaljevala. Reuther je dejal, da bo predložil reprezentantom korporacije seznam zahtev krajevnih unij.

Ezra Pound spoznan za umobolnega

Washington, D. C., 22. dec. — Ezra Pound, ameriški pesnik, ki je bil pripeljan iz Italije v Ameriko in obtožen izdajstva, je bil

Renner predsednik avstrijske republike

Kancelar Figl bo orisal
vladni program

Dunaj, 22. dec. — Dr. Karl Renner, predsednik bivšečasne vlade, je bil soglasno izvoljen za predsednika druge avstrijske republike. On je star 75 let in vodja socialistične stranke.

Obe zbornici novega parlamenta sta izrekli zaupnico Rennerju s soglasno izvolitvijo za predsednika. Njegov termin je šest let.

Renner je po izvolitvi obiskal Leopolda Figla, ki je bil zaprežen kot kancelar. Figl je vodja ljudske stranke, ki je dobila večino sedežev v parlamentu pri splošnih in svobodnih volitvah. On bo nastopil pred parlamentom in orisal program svoje vlade.

Oblast predsednika avstrijske republike na podlagi ustave, sprejete 1. 1929, je omejena. On lahko razpusti parlament, ne more pa razveljaviti v parlamentu sprejetih zakonov. Predsednik imenuje z odobritvijo kancelarja uradnike v civilni službi in lahko pomilosti jetnike, drugače pa je njegova pozicija le titularna.

Patton bo pokopan v Evropi

Ameriški general
umrl v spanju

Heidelberg, Nemčija, 22. dec. — General George S. Patton, veščak v tankovnih vojnih operacijah, je podlegel poškodbam, katere je dobil v avtni nesreči 9. decembra. Smrt je prišla v spanju. Njegovo stanje se je poslabšalo zaradi strditve krvi v pljučah, kar je vplivalo na njegovo srce. Ob smrti je bil star 60 let.

Njegova žena je bila pri njem, ko je prišla smrt. Ona je odločila glede pogreba. General bo pokopan na ameriškem vojaškem pokopališču pri Hammu, Luksemburška. Pogreb bo v ponedeljek.

Ameriške zastave na pol drogu so bile razobešene v ameriški okupacijski coni v znak žalovanja. Patton je prišel v seznam največjih generalov v ameriški zgodovini.

V avtni nesreči je bil Pattonov vrat zlomljen in sledila je paraliza telesa. Njegovo stanje se je zboljševalo po nesreči in upanje je bilo, da bo okrevljal, dokler se niso pojavile nove komplikacije.

Patton je bil rojen 11. novembra 1. 1885 v San Gabrielu, Cal. Tam je potoval osnovno šolo, potem pa vojaško akademijo v Virginiji. Za poveljnika tretje armade je bil imenovan po zavezniški invaziji Normandije. Izvojeval je veliko številco zmag in pospešil kapitulacijo Nemčije.

spoznan za umobolnega. On je širil fašistično propagando kot podrejen diktatorja Musolinija. Zdravniki so poslali Pounda v bolnišnico St. Elizabeth v svrhu opazovanja in zdravljenja.

General MacArthur ne bo odstopil

Zadevno poročilo
brez podlage

Tokio, 22. dec. — General Douglas MacArthur, vrhovni poveljnik okupacijskih sil na Japonskem, je zanikal poročilo, da je zapretel z resignacijo. Poročilo je oddal po radiu Larry Tighe, dopisnik American Broadcasting Co.

Tighe je poročal, da je MacArthur informiral državni departament, da bo resigniral, če se bodo ruske čete udeležile okupacije Japonske.

(Predsednik Truman in besednik državnega departamenta sta izjavila, da MacArthur ni zapretel z resignacijo in da ne verjameta, da je podal izjavo, katero je citiral Tighe.)

"Že drugi v zadnjih tednih moram poudariti, da je poročilo o moji resignaciji brez podlage," je rekel MacArthur. "Jaz sem na Japonskem, da podpiram, ne oviram, ameriško vladno. To je bil in je še vedno moj namen. Vprašanje ruske udeležbe v okupaciji Japonske je zadeva drugih, ne moja. Če je Tighe oddal tako poročilo po radiu, se je napil brozge, ki se prodaja na črnih tržiščih v Tokiju."

Tokijski listi poročajo, da bo šintoizem, državna vera, dobila status mirnega kulta v smislu programa, katerega je sestavil odbor japonskih narodnih svetilšč. General MacArthur je nedavno odredil odpravo šintoizma kot državnega in vojaškega verskega kulta.

Kongres odšel na počitnice

Washington, D. C., 22. dec. — Kongres je pretrgal svoje zasedanje in odšel na počitnice. Ponovno se bo sestel 14. januarja. Uveljavil ni nobene točke programa Trumanove administracije. O tem se bodo razpravljale obnovile, ko se bodo kongresniki in senatorji vrnili v Washington.

RUSIJA ZAHTE- VA OZEMLJE OB ČRNEM MORJU

Sovjetski pritisk na
Turčijo se povečal

APEL NA SVETOV-
NO MNENJE

Moskva, 22. dec. — Ruski listi so objavili zahteve, da mora Turčija odstopiti Sovjetski uniji strateški pas ozemlja ob Črnem morju. Ta je dolg 180 milj in se razteza od Batuma, ruske luke, do Giresuna, in širok 75 milj. Zahteve so bile objavljene, ko zunanji ministri Rusije, Amerike in Velike Britanije konfirirajo v Moskvi o svetovnih problemih. Rusija je povečala pritisk na Turčijo.

Zahteve vsebujejo članka, katere sta spisala S. R. Djanašija, doktor zgodovinske znanosti, in N. Berdzenjvili. Oba sta člana akademije znanosti v sovjetski republiki Georgiji, v kateri je bil rojen premier Stalin.

"Apelirava na svetovno mnenje glede situacije na našem starodavnem ozemlju, ki je prišlo pod kontrolo Turčije," pravi. "Ne govoriva o neznatnem teritorialnem sporu, temveč o zibel našega ljudstva, o zločinu, ki je rezultiral v presekanju našega živega telesa na dveje. Georgijskemu ljudstvu mora biti vrnjeno ozemlje, za katero je bilo oropano. To ljudstvo živi na ozemlju dva tisoč let in ustvarilo je nova središča civilizacije in vlade. Georgija je videla mnogo dvojevalcev, toda Turki, ki so okupirali ozemlje v šestnajstem stoletju, so bili najslabši. Prinesli so samo smrt in razdejanje. L. 1921, ko je bila sovjetska Rusija v krizi, so turške čete invadirale južno Georgijo in jo okupirale. Pod turško kontrolo so bila geografska imena spreminjena in zgodovinski spomeniki uničeni."

Članka so objavili skoro vsi ruski listi, med temi Pravda.

Byrnes za usta- novitev komisije

Vprašanje kontrole
atomske energije

London, 22. dec. — Državni tajnik James F. Byrnes je konferenci zunanjih ministrov v Moskvi predložil ameriško spomenico, da se ustanovi komisija v okviru Združenih narodov za kontrolo atomske energije. To naj bi tvorilo dvanajst članov zaščitnega sveta Združenih narodov.

Mnenje prevladuje, da bo sovjetska Rusija odobrila predlog glede ustanovitve komisije. Skupščina Združenih narodov naj bi formirala komisijo. Člani te komisije naj bi določili metode glede kontrole atomske energije.

Doznavajo se, da se Velika Britanija strinja s predlogom ameriškega državnega tajnika. Kakšno stališče bo zavzela Rusija, še ni znano. Byrnes je izročil ruskemu zunanjemu komisarju Molotovu uradno vsebino nedavne deklaracije predsednika Trumana o ameriški politiki na Kitajskem. O tej politiki se bo vršila razprava na konferenci zunanjih ministrov.

Moskva, 22. dec. — Ameriški državni tajnik, ruski zunanji komisar Molotov in britski zunanji minister Bevin so se ponovno sestali na seji, ki je trajala štiri ure, ter razpravljali o svetovnih problemih. Pokazala so se znamenja, da je sporazum med njimi blizu.

Ruski listi niso komentirali poteka razgovorov. Iz drugih virov se doznavajo, da se razgovori vrše v prijetni atmosferi in da so uspešni.

Izvestja in Rdeča zvezda. Prejsta bila objavljena v glasilu komunistične organizacije v Tiflisu, glavnem mestu republike Georgije. Avtorja zahtevata, da mora Turčija odstopiti tej republiki pokrajine Artvin, Ardahan, Oltu, Tortrum, Ispir, Bayburt, Guemesane, Giresun in Trebizond.

Premogovniki v Porurju pod britskim nadzorstvom

Domače vesti

Zopet v civilu

Johnston City, Ill.—Častno so bili odpuščeni iz armade slededci: Frank Skoffie, v službi 38 mesecev in prišel s Pacifika, kjer se je boril 30 mesecev; Edward Vatoec, v armadi 39 mesecev in bil na Filipinskih otokih 32 mesecev; Albin Vatoec, na evropski fronti 28 mesecev; Joe Resnik ml., ki je bil ves čas v Ameriki, večinoma v Texasu in služil pri 4. letalskem koru 58 mesecev. Pri vojakih je še T/4 Math Hrovalich, ki se nahaja v taborišču Fort Bragg, N. C. Vsi so člani SNPJ.

Smrt člana

Warren, O. — Po šestmesečni boleznici je umrl Volmer Cuckovich, rodod Hrvata, star 47 let in član društva 321 SNPJ. Tukaj zapuščala žena, tri mladoletne sinove, sestro, brata in več ožjih sorodnikov.

Avtno kolajze

Milwaukee, 22. dec. — Dne 16. dec. sta se pripetili dve avtni nesreči, v katerih so bili prizadeti trije Slovenci. Eden je bil ubit, dva pa ranjena. Ubit je bil 32-letni Joseph Medved. Do usodne nesreče je prišlo, ko je njegov avto spodrsel na ledu na So. 11 st. in W. Greenfield ave. in treščil v cementni podstavak ulične svetilke. Z njim je bila v avtu tudi miss Dorothy Zlindra, ki je zadobila zlomljeno roko in čeljust in tudi izgubila več zob. V Mukwonago v bližini mesta pa sta treščila skupaj avto Leona Koshaka in avto, ki ga je vodil neki August Drewick. Slednji je imel s sabo tudi dva sinčka v starosti 8 in 12 let. V tej nesreči je bil ubit 12-letni sinček, njegov mlajši bratec in oče pa dobila lažje poškodbe. Težko je bil pobit rojak Koshak, ki ima zlomljeno roko, nogo in čeljust in morda tudi počeno lobanjo. Prepeljan je bil v bolnišnico Waukesha Memorial.

Družina Jakob Anur je bila uradno obveščena, da je 2. dec. umrl na Okinawi njen sin Frank, star 33 let. Pri vojakih je bil tri leta. Zapuščala starša, dva brata in sestro. — S častno odpustnico so se vrnili domov: Alvin Jeray iz Nove Gvineje, John Lenček in Edward Stukel.

Odmerjanje avtnih obodov bo končano

Washington, D. C., 22. dec. — Chester Bowles, načelnik urada administracije cen, je naznanil, da bo odmerjanje avtnih obodov končano 1. januarja. Dejal je, da se je produkcija povečala v zadnjih mesecih. V prihodnjem letu bodo kavčukarke kompanije producirale 66.000, 000 avtnih obodov.

Načrt za kontrolo atomske bombe

Washington, D. C., 22. dec. — Senator McMahon, demokrat iz Connecticuta, je predložil načrt glede kontrole atomske bombe in raziskav atomske energije. On je načelnik posebnega senatnega odbora za kontrolo atomske energije. Načrt ima podporo pri znanstvenikih, ki so iznašli atomsko bombo.

Stirje ubiti v revolti v Panami

Panama City, Panama, 22. dec. — Najmanj štiri osebe so bile ubite in pet ranjenih v revolti, ki je bila takoj zatrta. Rebeli so nameravali zasedati glavno policijsko postajo in drugo vladna poslopja. Revolto so uпрizorili pristaji bivšega predsednika Arnulfa Ariasa.

Tugwell dobi pozicijo na čikaški univerzi

Chicago, 22. dec. — Rexford Guy Tugwell bo prevzel pozicijo profesorja politične znanosti na čikaški univerzi v juliju prihodnjega leta. On je zadnja štiri leta governor na Portoriku.

Direktorji nemških kompanij podpisali dokumente

ZAVEZNIŠKI INTE-
RESI ZAŠČITENI

London, 22. dec. — Delavska vlada je naznanila zasego premogovnikov v nemškem Porurju in obvestila lastnike o razlastitvi. Vsi premogovniki so prišli pod javno lastništvo in nadzorstvo Velike Britanije. Prizadetih je 46 nemških kompanij in 130 premogovnikov.

Direktorji kompanij in reprezentanti nemških rudarjev so bili pozvani v Essen, kjer so morali podpisati dokumente in s tem potrditi razlastitev. Britski polkovnik Membrey jih je opozoril, da se morajo pokoriti odločitvi.

Britske vojske enote so potem obiskale vse kraje, v katerih se premogovniki nahajajo, in v navzočnosti direktorjev nemških kompanij nalepile letake z besedilom, da so vsi pod javnim lastništvom. To je udarec nemškim magnatom, ki so izgubili premogovnike, kateri so igrali veliko vlogo v nemškem ekonomskem in političnem življenju. Zasega premogovnikov je nadaljnji korak v razorožitvi Nemčije. V Londonu so naglasili, da je v soglasju s socialistični načeli britske delavske vlade. Uradno naznanilo, objavljeno v Londonu, pravi med drugim:

"Velika Britanija je prevzela direktno kontrolo nad premogovniki v Porurju 22. decembra. Imenovala bo nadzornika v coni britske okupacije. Lastniki premogovnikov ne bodo dobili nobene odškodnine, kar je v soglasju s zaključkom, ki je bil sprejet na konferenci velike trojice v Potsdamu. Storitveni bodo koraki, da se produkcija premoga v Porurju poveča."

Delavska vlada je dala zagotovilo, da bo ščitila interese Združenih narodov in nevtralnih držav. Države, ki imajo finančne interese v porurskih premogovnikih, so Francija, Belgija, Holandija in Luksemburška.

Thomas naznanil konec stavke

Clani avtne unije potrdili dogovor

Detroit, Mich., 22. dec. — R. J. Thomas, predsednik unije združenih avtnih delavcev, je naznanil konec stavke proti Borg-Warner Gear Corp. v Muncieju, Ind., ki je bila oklicana pred sedmimi tedni.

Stavka je zavrla produkcijo motorjev in drugih avtnih pritlikljev za avtomobile znamk Studebaker, Willys-Overland, Packard, Hudson, Nash, Dodge in Ford. V stavki je bilo zavezanih 1.800 delavcev.

Thomas je dejal, da so člani avtne unije z ogromno večino potrdili dogovor s korporacijo. Ta določa zvišanje plače za 13 centov na uro, dva tedna počitnic na leto s plačo in zboljšanje delovnih pogojev.

Tugwell dobi pozicijo na čikaški univerzi

Chicago, 22. dec. — Rexford Guy Tugwell bo prevzel pozicijo profesorja politične znanosti na čikaški univerzi v juliju prihodnjega leta. On je zadnja štiri leta governor na Portoriku.

Zadnje meseca, odkar je dovolj gasolina in se vračajo fantje v civilno življenje, se je število ubitih ali poškodovanih v avtnih kolizijah zelo dvignilo širšem deželu. Pazite, da božičnih praznikov ne boste praznovali v bolnišnici ali celo v večjem lovišču!

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna za Zdravstveno delstvo (Ivan Čič) in Kanada \$2.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago in okolico Cook Co., \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; na Illinois \$9.00. Subscriptions rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Come oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in manuskripti, ki niso namenjeni objavi, ne bodo vračani. Rokopisi, ki so namenjeni objavi, bodo vračani le, če so priložili pošto.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vso, kar ima stik s slovensko

PROSVETA

2557-59 So. Lawrence Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (December 31, 1945), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Nekaj sezonskih misli

Zopet smo v sezoni božičnih praznikov, ko si ljudje pošiljajo lepa voščila in kupujejo razna darila. Oboje je ljudem posebno v tej deželi prešlo tako rekoč v kri, in sicer ne samo dobrim krščanskim ljudem, marveč tudi agnostikom, verskim nevtralnem in takim kristjanom, nad katerimi bi se Kristus zjokal in izginal z bičem iz svojega templja. Dvomimo, da bi se zadovoljil samo z besedami: "Odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo..."

Ce je bil Kristus res upornik in pravičnik kot ga slika biblija, bi po tako zvanem krščanskem svetu gotovo bil levo in desno; in to ne samo danes, marveč že stoletja, kajti v njegovem imenu so se v preteklih 15 stoletjih izvršila največja zločinstva, krivice in lopovščine. V njegovem imenu je bilo poklanih v vojnah in tudi drugače že milijone "slabih" kristjanov po "dobrih" kristjanih. V njegovem imenu so se dogajala skoraj skozi vso zgodovino krščanskih cerkev, posebno pa katoliške, ogabna roparstva in tatvine po zviti prevarantih, maziljenih in plebejskih.

Kljub vsej žalostni zgodovini krščanstva in Cerkev, se je slednja razvila v najmočnejšo versko in politično institucijo tako zvezne zapadne civilizacije. Skozi dolga stoletja je bila absoluten gospodar v Evropi in nad Evropo. Na svoje karakteristične načine si je podvrnila tudi ves ameriški kontinent in postala najmočnejši politični, ne samo verski faktor. V Mehiki in sploh v vsej latinski Ameriki je z ognjem in mečem, prevaranco in ropom uničila vse stare indijske civilizacije, od katerih je bila civilizacija Inkov v Peruju na najvišji stopnji. Ta civilizacija je v času Torquemada ali Pizzare v etičnih in socialnih principih in težnjah sigurno daleč prekašala krščanstvo pod vodstvom Rima. Ampak barbari in krvočerni Pizzaro, kateremu je bilo zlato vse, jo je v imenu "svete vere" uničil s prevaro, ognjem in mečem, nakar je Cerkev iz svobodnih Inkov napravila prave sužnje. Te sužnje s pomočjo cerkve še danes izkoriščajo do mozga imoviti krščanski grandiji in kapitalistični fevdalci.

Sreča za Združene države, da jih ni odkril ali podjarmil kak Pizzaro na čelu rimskokatoliških roparjev, kajti iz njih bi bili napravili isto kot so napravili iz Mehike in drugih starih indijskih civilizacij širom latinske Amerike. Sreča za Ameriko, da so jo prvi naselili zapadno-evropski protestantski pustolovci in srečevalci, ki so se bili v dobi reformacije otrsli totalitarne Rima in postali dominantni faktor kolonijalne Amerike.

Z verskim fanatizmom prežeti kolonisti so se seveda klestili med seboj, toda v verskem oziru Nova dežela ni postala totalitarista, marveč demokratična. Sigurno lahko rečemo, ako bi bil Rim dobil premoč v formativni dobi te dežele, bi bila njena zgodovina precej drugačna kot je, kar pomeni, da bi bila Amerika tudi danes politično in lahko tudi gospodarsko dokaj drugačna. Dokaz temu je provinca Quebec v Kanadi, kjer se je med katoliškimi Francozi utrdil klerikalizem in je ta provinca tudi danes najbolj reakcionarna.

Vse to so res čudne "božične" misli. In čudno so predvsem zato, ker vidimo čuden "krščanski" svet. Ta svet na eni strani praznuje in časti rojstvo onega Nazarencja, ki je baje prišel na svet in tudi umrl na križu zato, da bi ga odrešil, na drugi strani pa dober sektor tega krščanskega sveta uganja stvari, ki nikakor niso v skladu z etičnimi in socialnimi nauki Odraslenika.

Med onimi, ki počenja vse kaj drugega kot ono, kar naj bi bilo v skladu z etičnimi in moralnimi nauki krščanstva, so tudi katoliški velmože okrog Ameriške Domovine. Ti elementi že mesece in mesece dan za dnevom zlivajo najbolj smrdljivo gnojnico na one brate in sestre v starem kraju, ki so se z golimi rokami postavili v bran fašističnemu in nacijskemu okupatorju ter se herojske borili za svojo svobodo, za svobodo svojega naroda in za Novo, demokratično Jugoslavijo.

Ti krščanski moške v talarju in fraku—v resnici klerofašisti—ki te dni pojejo hozoano Zveličarju, njegovi materi Mariji, očetu Jožetu, sv. trem kraljem in seveda tudi papežu v Rimu—ti profanisti v svojem podlem blatenju in klerofašističnih mahinacijah ne poznajo nobene meje. Za dosego svojega cilja se poslužujejo vseh sredstev. Vera jim služi le kot ščit in orodje za gradnjo svoje politične moči, in seveda politične moči Vatikana. Slednje je glavno.

Ako in dokler bo Vatikan politično močan, toliko močan, da se bodo pred njim tresle tudi "demokratične" vlade "krščanskih" dežel, bo močan tudi vpliv kaplanov, fajmoštrov in škofov. Za "edino pravo", "edino zveličavno" in povsem "nezmotljivo" Cerkev to pomeni dober biznis na polju "reševanja duš". "Duše" lete v peklo, sigurno pa v vice, da je veselje, iz vic pa le tedaj, če se "grešniki" dobro odkupijo v obliki denarja ali drugega bogastva. Kdor tega ne pokaže, ako ga ima, pa četudi samo groš, lahko še bolj verno moli, lahko je najbolj vzoren kristjan, mu sv. Peter ne bo odprl nebeskih vrat. Vrniti se bo moral v vice in tam trpeti toliko časa, dokler ga ne odkupi pri kakšnem fajmostru njegov sorodnik ali potomec s primernim "Petrovim" novičem.

Res imeniten in zelo prefrigan biznis! Ako vam v posvetnem življenju kdo prodaja mačka v žaklju, je slepar in se lahko znajde v rokah postave. Vse drugače pa je z "reševanjem duš". Ta biznis je pri vseh narodih najstarejši in najbolj utrjen. Za to svoje delo in žetev potrebuje tudi čim večjo mero politične moči, s pomočjo katere se je odel v svetniški plašč.

Toda vrnimo se še k našim "krščanskim" velmožem okrog AD. Kot smo že rekli, se za dosego svojega cilja poslužujejo vseh sredstev blatenja in klevetenja. Ker strašenje s hudičem danes več toliko ne vleče kot je nekdaj, zato svoje pristaje strailijo z—boljševizmom in komunizmom. V svoji machiavelski ali jezuitični propagandi daleč nadkriljujejo celo Hearstovo žolto časopisje. V ta namen se poslužujejo tudi nedolžnih otrok (glej A. D. z dne 5.

Glasovi iz
nasebabin

MOJ ZAHVALNI DAN

Chicago, Ill.—V sredo zvečer sem prišel precej slabo razpoložen domov s seje, katero smo imeli s komiteto glede naše stavke, ki traja že nekaj mesecev. S pogostimi smo bili tako daleč narazen, da nisem bil prav nič razpoložen, obhajati Zahvalni dan v prazničnem duhu. Vender se je nekaj zgodilo, da je bil letošnji Zahvalni dan eden največjih praznikov v mojem življenju; isto velja tudi za mojega brata in najini družini. Zvonec zavoni, grem odprei, in pri vratih stoji ženska s pismom v roki in pravi: "Vas ni bilo doma in pismo, ki je meni to izročil." Takoj sem spoznal pismo iz starega kraja. To je pismo, katerega sem tako težko pričakoval vsa štiri leta, in sedaj sem se ga bal odprei.

Približno pred enim letom je bilo poročano v edinem romanskem slovenskem listu Ameriški Domovini, da je bil moj brat Ivan Krapenc, Igavac, št. 16, p. Stari trg-Rakek, obsojen na smrt in postavljen na črno listo od komunistov (partizanov). In res je bil obsojen na smrt, celo dvakrat, toda ti KOMUNISTI, kateri so ga dali na črno listo, so danes v Italiji. Avstrilji in nekateri celo v Ameriki. Prišlo je bilo tudi pismo matere, ker pa je povsem osebnega značaja, zato ga ne bom priložil. Pismo brata je priloženo dobesedno, kot sledi:

"Dragi brat! Tvoje težko pričakovano pismo nas je dobilo vse žive in zdrave, kar je skoro čudež za to grozno dobo, katero smo preživeli. Skušal ti bom na kratko opisati moje življenje v tem času, seveda ne boš mogel vsega razumeti. V aprilu leta 1941 sem bil mobiliziran in dodeljen štabu našega polka v Sodrzičici, kjer sem bil 14 dni in prišel na veliki petek srečno domov. Že junija sem bil od Italijanov obsojen kot talec s pokojnim Mlakarjem na smrt, ker sta se pobila dva vojaka Italijana v naši vasi, in le srečen slučaj je, da nisem bil še zrel za pekel. Potem sem vrnil svoje uradno poslovanje kot vsaki načelnik naprej, v skladu z njihovimi zakoni.

Pri nas pa so se pojavili prvi znaki odpora proti okupatorju. Bil sem vabljen od obeh strani, naj skušam organizirati te skupine, kar pa sem videl kaj nam prinaša bodočnost in nisem maral svojih rok mazati z našo krvjo, sem obe strani odklonil in niti danes mi ni žal, kajti kri je tekla kot da je voda, sovraštvo pa je tako razplamtelo, da otrok ni prizanašal očetu in obratno in tako so nastale žrtve, ki svet stmi nad njimi in se čudim sam, ki poznam naš narod in njega miselnost.

Pri nas v Loški dolini so pobijali vsi: Italijani, Nemci in domači—števílo je visoko! Leta 1942 sem bil s 25 drugimi vaščani odpeljan v internacijo na Rab, kjer sem pustil 11 vaščanov; prišel sem po šestih mesecih domov samo živ; na prvo noč doma sem ležal štiri mesece do junija 1943. Izgubil sem vse zobe od gladi; doma niso nič vedeli ali sem živ ali ne. Ko dec., prvo stran). Vse seveda proti Novi Sloveniji in Novi Jugoslaviji.

Proti obema dan za dnevom bruhaajo največje klevete, pri čemer se poslužujejo tudi najpodležjih žurnalističnih sredstev. Drže se Hitlerjevega recepta: Laži in potvarjaj in nekaj se bo že prišlo; ali pa: Ljudje bodo verjeli tudi največji laži, ako je nepristano poudarjena. Tega načela se na vsej črti drže tudi "krščanski" moške okrog A. D. Tem lažem in potvarjanju ni posvečena samo uredniška kolona, marveč ima tudi klerofašistične poročevalce v Trstu in Rimu, ki so hodili v nacijsko potvarjalno in zavajalno šolo, kakor tudi svoje maziljene kolonije v metropoli.

Cilj njihov gonje je tudi v tem, da zopet stolcejo skupaj enotno fronto katoličnanov, ki je bila glede starega kraja do zdaj razcepjena. Največ preglašice sta jim delala Ivan Zupan, urednik Glasila KSKJ, in Albina Novak, urednica Zarje, glasila SZZ, ker sta oba vedel ali manj odprto simpatizirala s partizani in slovenskim narodom, ki se je boril za svojo svobodo. Ivana Zupana so pristili na kolena s tem, da je podal resignacijo, Albina Novak pa je v A. D. z dne 14. dec. svečano obljubila, da se bo "poboljšala". Pritisk je močan, hrbtenica ne dovolj močna... Občutila ga bo tudi Prislavandova; če bo hotela ostati v prednjih katoliških vrstah, se bo morala tudi ona—"poboljšati" in morda tudi napraviti javno izpoved... Tako delajo totalitarci. Kljubuje jim le še s panslavizmom predeči Trunk v coloradskih hribih, toda tudi pri njemu se opaža velika bojazn... Lahko, da se vsede na plot kot sedi že od začetka A. S. Moč Rima je velika...

Kljub temu pa vsem vesele sezonske praznike!

ma sem bil nekoliko časa doma, sta prišla na pustni večer Levčkov Vinko in Dubeč Stanek kot partizana k meni na pogovor. Ker pa nisem naznanil, so prišli Italijani po mene in me odpeljali v graščino, kjer sem bil zopet obsojen na smrt. Pa tudi to je prešlo.

Po kapitulaciji Italijanov sem bil mobiliziran in dobil skupino ljudi-partizanov, s katerimi smo gradili zaklonišča in prekopovali ceste. Ko se je pričela nemška ofenziva, sem bežal v gozd, čez štiri dni pa sem bil primoran priti domov, kjer so me zopet pobrali Nemci in me odpeljali v ujetništvo v Leipzig, kjer sem bil do 16. aprila 1945. To je 20 mesecev. Dne 14. aprila so nas osvobodili Amerikanci in 14. avgusta sem prišel domov.

Koliko sem trpel, ni važno in ti ne morem opisati. S smrtno sva stara znanca. Dostikrat sem v nočeh brez spanja romal k Tebi in Tvoji družini, k Francetu in domov in prosil Njega, ki vodi naše poti, naj varuje in blagoslovja in ohrani.

Dragi Tone, mnogo sem izgubil v tej vojni, eno pa sem ohranil—vero, katere me je vodila preko smrti v življenje, kar želim tudi Tebi in Francetu. Sprejmi še enkrat mnogo srčnih pozdravov Ti, Ana, Tončka od nas vseh, posebno pa od Tvoje brata Ivana Krapenca. Bog živi!

Vsakemu čitatelju bo prav lahko razumljivo, zakaj so nekateri plačanci tako hiteli tukaj s propagando, očrtniti partizane ter tako prikriti grehe, katere so napravili domobranci. Toda laž ima kratke noge in tako prihaja iz starega kraja čista resnica, katere je podpisana z krvjo slovenskega naroda. Naj živi svobodna Jugoslavija!

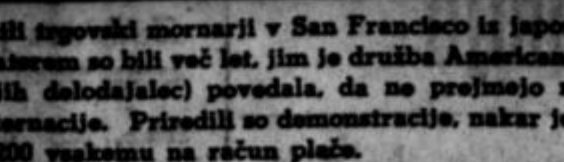
Anton Krapenc.

IZ URADA "BIG" TONYJA

Oakland, Calif.—Mesece decembra l. l., ko sem koval dopis za Prosveto, se nisem kaj dobro počutil; bil sem v ofenzivi z mojim "karboratorjem" (sreč). Polovico časa sem zapravil v postelji. Ko sem takole čakal, kaj se bo zgodilo, mi je marsikaj prišlo na misel. Preko morja, na fronti, so se vršile hude bitke. V tisti ofenzivi s sovražnikom sta bila naša dva fanta—torej smo bili vsi v boju za življenje! Jaz sem se boril na domači fronti, sinova pa daleč v tujini; vsi smo gledali v bodočnost in vsi smo zmagali. Fanta sta premagala sovražnika na bojišču, jaz pa doma in tako tole poročilo iz našega domačega urada pišem leto pozneje z večjim veseljem.

Zakaj pa ne? Saj je zelo velika sprememba v enem letu: en sin je že doma! Prišel je domov zdrav in čil, drugega pa pričakujemo prihodnji teden. Jaz sem pa tudi za silo okreval, tako da se lahko kam z mamno peljeva.

Ker se fantje vračajo z bojne ga polja, bodo v marsikateri družini veselejši božični prazniki kot so pa bili lani. Tako bo tudi pri nas velika razlika. Simpatiramo pa s tistimi starši, katerih sinovi se ne bodo nikoli.

Ko se so vrnila trgovski mornarji v San Francisco iz japonskega ujetništva, v katerem so bili več let, jim je družba American President Lines (njih delodajalec) povedala, da ne prejmejo nobene plače za čas internacije. Priredili so demonstracije, nakar je družba obljubila \$200 vsakemu na račun plače.

li vrnili, ker so padli na bojni fronti.

Sedaj prihajajo žalostna poročila iz naše rodne domovine. Človeka stresa do kosti, ko čita poročila o grozotah. V tako nabožni državi kot je Jugoslavija, pa so se dogodili taki strašni umori! Skoro neverjetno, a na žalost je resnično. Tudi pri nas smo se bali, da dobimo žalostno poročilo iz domovine, a smo dobili veselje. Gotovo bo zanimalo čitatelje tega lista, posebno tiste, ki prihajajo iz tistega kraja kot naša mama, namreč iz Skočjana na Dolenjskem. Pisal sem njenemu bratu Jozevu Kocjanu v Zagrad pri Skočjanu pismo 5. jul. t. l., prejel ga je 19. okt. Odpisal je takoj drugi dan. Pismo je datirano 20. okt. 1945, prejel smo ga pa pred kratkim.

V pismu nam poroča, da so bili zelo veseli našega pisma, v katerem sem poročal, da smo še vsi živi. Iz pisma je razvidno, da so se bali, da se je tudi nam kaj slabega pripetilo. Med drugimi piše, da so še vsi živi ostali; starejši sin je še pri vojakihi, kje, ni povedano, četrti sin je pa zgubil mnogo pod kolenom v bitki s sovražnikom. Nadalje piše: "V naši vasi Zagrad je mnogo sprememb, a vendar ne toliko kot po nekod, ker pri nas ni sovražnik nič poizgajal; imamo se še prilično dobro." Piše tudi, da so dosti vina pridelali in da je tudi dobro, ker je bilo suho leto.

Torej v tem pismu ni tožnja. Če imajo dobro letino za vino, so gotovo tudi kaj drugega pridelali. Najveselejša novica je, da jim ni sovražnik poizgajal domove kot drugod. Poroča tudi, da je umrl oče njegove soproge Frank Selak. Dočakal je visoko starost, približno 90 let. Bil je trikrat v Ameriki in bil je tudi ameriški državljan. Poznan je bil zelo v Frontenacu, Kansas. V Ameriki zapušča dva sina, Jacoba v Californiji in Franka v Springfieldu, Ill.

Kadar dobim zopet kaj veselih novic iz okolice Zagrad pri Skočjanu, jih bom poročal v tem listu.

Podpisani pa prihaja iz Denga dola pri Višnji gori. Prosim rojake, če kateri dobi kaj poročila iz Višnje gore ali okolice, da poroča v Prosveto. Radoveden sem, če je sovražnik tudi uničil nam tistega starega polja, ali je pobegnil pred sovražnikom gor proti staremu gradu. Jože Radelj tudi prihaja od tam kot podpisani. Mogoče je njemu kaj znano, kako je kaj v Višnji gori in okolici. Pred zaključkom želim vsem našim prijateljem in znancem vesele božične praznike in srečno novo leto. Iskren pozdrav vsem čitateljem Prosvete od "ta velikega" Toneta iz daljne Californije.

Anton Tomič.

GLAS BOLNIKA

Postojala, N. Y.—Zopet se oglasam iz zdravilišča, v katerem se nahajam že precej časa. V zadnjem dopisu sem omenil, kako bodo nekateri farmarji obdelali svoje farme, ko je neprestano deževalo. In tako se je res zgodilo, da letos niso farmarji skoro nič pridelali.

V teh krajih farmarji ne obdelujejo svojih farm za kakšen trg, temveč samo za svoje potrebe, letos pa še zase niso mogli pridelati dovolj pridelkov. Tu se farmarji pečajo v prvi vrsti s kokošarstvom in mlekarstvom. Letos pa bo tudi za tiste slabo, kateri imajo precejšnje število krav, ker niso mogli seno spraviti pod streho.

V poletni sezoni je tu precejšnje število bolnikov, zato sem imel priliko videti razne bolnike z različnimi boleznimi. Tudi take bolezni, o katerih sploh

nisem mislil, da eksistirajo na svetu. Videl sem bolnika, ki je imel neke vrste mrzlico—mesece julija in avgusta je imel ušese pokrite zaradi zime, na rokah pa je imel rokavice. Ako je temperatura padla na 70 do 75, je bil čisto plav od mraza. Zopet drugi bolnik pa je imel neke vrste živčno bolezen. Kadar ga je prišla, ni mogel niti prestopiti. Moral je stati pri miru, glavo pa mu je potegnili dol do kolen. Kakor hitro pa je napad popustil, je zopet korakal naprej.

Za vse te bolezni niso imeli do sedaj nobenih zdravil, močno pa je, da so jih iznašli v tej vojni, kajti iznašli so marsikaj, ki bo v bodoče pomagalo mnogim bolnikom.

Kakor sem omenil, v tem zdravilišču je poleti največ bolnikov, ki so povečini iz mesta New Yorka. Vzrok zato menda je, ker ima W. B. F. največ članstva v New Yorku. In v hudi vrčnici je tudi največ bolnih v velikim mestih kot je New York. Poleg tega pa si želi vsak bolnik, zdraviti se v Fosterdalu, ker ta kraj leži precej v hribih.

Ta mesec imamo sneg že v drugi. Danes, ko pišem te vrstice, pa imamo snežni vihar. V teh hribih bo najbrže zima precej dolga, zato se bom v kratkem vrnil domov k svoji družini, ker je zame preveč hladno tu. Prejel sem več pismom od mojih dolgoletnih prijateljev. Vsem najlepša hvala!

Michael Forlin.

IZ GRADIŠČA
PRI LJUBLJANI

Pueblo, Colo.—Prejel sem pismo od brata Janeza Grma, Gradišča, pošta Ig-Zelmlje pri Ljubljani. Datirano je 3. sept. in se med drugim glasi: "Dragi brat! Pozdravljam Te in se obenem zahvaljujem za Tvoje pismo. Veseli me, da si živ in zdrav, jaz in prav tako moja žena pa sva rahlega zdrava."

Ni se čuditi, da sem slab, kajti prestali smo veliko žalosti in gorja v tej vojni. Gonili so me po zaporih in me celo nameravali ustreliti. Dne 16. aprila 1944 pa so mi ubili hči Ano, ki je bila stara 28 let. Mesece aprila se prišli slovenski hlapi okupatorja, švabobranci, vdrli okoli enajstih v hišo, ko smo vsi spali in jo odgnali. Skočil sem v nje, da bi jo branil, nato pa so me prišli prav tako švabi, oba sledi do golega in naša tepla s posteljnimi koplji, tako da sva oba omedlela. Potem sem moral iti k zdravniku. Nato so odpeljali najino hči Ano in jo ubili nekje v Pijavskih gozdovih.

Grobov od Ane in Mane še nismo našli. Tedaj so namreč ubili tudi Pavletovo Mano, ženo našega Jožeta, in Francjevo Meri. Vidiš, dragi brat, kakšen je slovenski narod, brat je streljal brata. To je zelo žalostno.

Veš, Lojze, sedaj sva že "ta stara dva". Starejši brat je vzel za ženo Francjevo iz vasi in se kar dobro razumemo. Sin Jože je tudi vdovec. Cila je prva vdova. Njej so ubili Italijani moža že l. 1942. Ima tri majhne otroke. Mlajši sin Tone je pri partizanih od l. 1942. Mlajša hči Pavla pa je šla k partizanom l. 1943, po razpadu Italije. Sin Janez pa je bil dve leti v internaciji, Jože pa osem mesecev.

Tako, dragi brat, midva sva imela veliko otrok, a sva se morala l. 1944 čisto sama z ženo truditi po gruntu ter prenašati žalost in strah. Nazadnje bi kmalu ne bilo človeka, ki bi mi prinesel vsaj mrzle vode.

Veliko gorja nam je prinesla ta kruta vojna. Uničili so mi toliko, da ne bomo z lepa prišli

na tisto stališče, na katerem smo bili prej. Oropali in pokradli so nam denar, obleko in živino; uničili in razbili gospodarsko poslopje. Veliko bi moral pisati, da bi vse popisal.

Brat Matja je tudi neprenehoma bolan, prav tako njegova žena Franca, ki je stalno v postelji, tako da sta res velika reveža. Sestra Neža je tudi vedno bolna; njena sinova sta bila tudi po dve leti v zaprti Lejarjev Janez je tudi umrl, njegova dva sinova pa sta bila ubita, tako da so ostala samo dekleta pri hiši. Povej Jožetu Lesarjevemu, da ga pustijo na zdravljenju. Mežnarjeva mati še živa, ampak trpi veliko manjkanje. Pozdravlja vasi.

Koprivčeva Micka je tudi živa, prav tako brat Franc. Oba sta neporočena. Vidiš, Lojze, naše vasi je vojna uničila sedem oseb: našo Ano, Pavletovo Mano, Francjevo Meri, Lesarjeva dva sinova in dva sinova Mežnarjeve Jerneje.

Zdaj pa zaključujem te vrstice, ker mi solze zalivajo oči. Nikoli ne bom pozabil te vojne, ki je napravila toliko gorja. Povej, da Mežnarjeva mati ni prežive, da je umrl Matja. Sporoči to žalostno novico Pavletovi Micki. Prejmi pozdrave od mene in ostalih sorodnikov. Tvoj brat Janez Grm."

Louis Grm.

IZ MOKRONOGA

Milwaukee, Wis.—Sledeče pismo je prejela vnukinja Miki Šostariča. Pismo se glasi: "Draga tovarišica! Dobila sem Tvoje naslov v Tvoji obleki. Pisala si, če je mogoče, naj Ti odgovorim."

Pišaš, da si stara 15 let. Se zavedaš, kako greš v lepo življenje? Jaz sem srednjih let, pa se še spominjam, kako je bilo lepo, ko mi je bilo 15 let. Sigotovo še pri starših in povrh v dolarski Ameriki. Tam ni bilo fronte in gotovo niste tak trpeli kakor mi v Sloveniji.

Veš, Tvojo obleko je dobila moja prijateljica. Ne moreš si predstavljati, kako zelo Ti je hvaležna. Prosila me je naj si Ti v njenem imenu najlepše zahvalim. Prosim Te, da sporočiš še drugim, kateri so nam darovali, kajti mi ne vemo za njih naslove, zato se jim ne morem zahvaliti.

Zahvaljujemo se odobri Tvoje čega križi, ki je za nas toliko nabral. To je bila naša prva pomoč. Prav naša Dolenjska je največ pretrpela radi okupatorja in domačih izdajalcev. S hvalami in domačimi izdajalci sprejemali darila. Iz našega kraja je bilo izseljenih mnogo ljudi, nazaj pa so se vračali goi in brez sredstev. Tudi jaz sem bila med njimi.

Sedaj živimo res v pomembnosti, živimo pa svobodno v naši lepi Sloveniji, v demokratični federativni Jugoslaviji. Nikomur ne bomo pustili, da bi jo zaslužil. Delali smo v času vojne in delali bomo še naprej, da si bomo čim prej zgradili naše porušene domove. Tega se zavedamo vsi zavedni Slovenci. Se enkrat se Ti zahvaljujem in tovariško pozdravljam. Amalija Rijavec, okrajni odbor O. F., Mokronog, Jugoslavija.

Frank Ermen.

NOVICE IZ BRIDGEPORTA

Bridgeport, O.—Sedaj je vojna na končana in naši sinovi in očetje se vračajo domov. Vsi naši naše družine so pri SNPI, in sicer pri št. 13 in pri angleških poslujočim društvu 640.

Imeli smo štiri sinove v službi Strica Sama, pravzaprav tri sinove in moža od naše hčere. Vsi štirje so bili poslani na Pacifik. Eden je služil 19 mesecev in je bil na Novi Gvineji. Drugi pa je na Filipinih. Tudi pa je 29 mesecev v Panami, tje pa je že devet mesecev v otoku Okinawi. Ko je tam bil, je bil tajfun, je napravil mnogo škodo in je tirjal tudi precej žrtev. Kar je dosegel, je uničil. Sin nam je pisal, da niso imeli teden dni ne strehe ne živila, poleg tega pa je deževalo neprenehoma 14 dni. Ze poprej so imeli slabo hrano, potem pa so bilo še slabši, ker niso mogli razložiti s parnika, ker je divjal tajfun.

Sin je tudi pisal, da je v devetih mesecih jedel samo dva krat sveže meso. Drugi sin je pri mornarici, piše, da imajo sedaj dovolj dobre hrane, toda prvih 11 mesecev na Novi Gvineji pa so jedli samo konzervirano hrano. Na Novi Gvineji (Dolje na 2. strani)

OBRAVNAVA PROTI LASTNIKOM ZADRUŽNE ZVEZE IN ZADRUŽNE GOSPODARSKE BANKE

Dne 11. avgusta 1945 je pred izrednim vojaškim sodiščem v Ljubljani vršil proces proti lastnikom Zadružne zveze in Zadružne gospodarske banke. (Eden glavnih funkcionarjev teh denarnih podjetij v Ljubljani je bil več let duhovnik Franc Gabrovšek, ki je pobežnil v inozemstvo nekaj dni pred invazijo, danes pa vodi zakulisno borbo v imenu "Lige" za interese istih nekaterih lastnikov omenjenih podjetij, ki so z okupatorji vred pobežniki v Italijo in na Korosko. Ta sodniški proces podaja našo javnost, da lahko sodi, kdo so nekateri tistih beguncev in zakaj so begunci. Tajništvo SANSa.)

Zagovarjati so se morali sledeči odgovorni predstavniki: Remec Bogomil, gimnazijski ravnatelj v pokouju; dr. J. Basaj, ravnatelj Zadružne zveze, na begu; dr. Karol Capuder, gimnazijski ravnatelj, v priporu; dr. Stanislav Žitko, odvetnik, na begu; dr. Ivan Slokar, ravnatelj Zadružne gospodarske banke, v priporu; dr. Josip Dermastja, vladni svetnik v pokouju, na prostosti; Fr. Lesjak, knjigovodja, v priporu; dr. Jakob Mohorič, odvetnik, v priporu; Valent. Zabret, dekan; Skvarča Josip, na begu; Podbevšek Jernej, župnik; Čestnik Anton, profesor v pokouju, v priporu; dr. Dominik Žvokelj, odvetnik, v priporu; Ravnar Anton, župnik; Bitnar Pavlin, dekan; Škoda Ignacij, župnik; Babnik Anton, poslovodja, v priporu; Kette Janez, župnik, na begu; Fatur Jakob, župnik; Klemenčič Janez, župnik; Klopčič Josip, župnik; Rihar Matej, dekan, v priporu; Jelenc Ivan, posestnik; Žakelj Jakob, posestnik; Osana Josip, gimnazijski ravnatelj, v priporu; Stare Miloš, odvetnik, na begu; M. Curk, stavbenik, v priporu; Ignacij Vok, veletrgovec; Mihelič Alojzij, ravnatelj; dr. Ivo Česnik, odvetnik, na begu; Zaplotnik Ignacij, katehet, na prostosti; Avsenek Ivan, industrialec; dr. Albin Šmajd, odvetnik, na begu; Vogel Franc, tovarniški ravnatelj, v priporu; Brezovič Ivan, višji svetnik banke uprave, v priporu; Pengov Franc, profesor, na begu; dr. Vlado Valenčič, privatni uradnik, v priporu; Erce Franc, ravnatelj, v priporu.

Javni tožilec je proti imenovanim vložil obtožbo, da so v času okupacije slovenske zemlje po italijanskih in nemških vojni silah v Ljubljani brez okupatorjevega pritiska gospodarsko in finančno pomagali okupatorjem in domačim izdajalcem pri izvrševanju njihovih vojnih zločinov nad narodi Jugoslavije in nad združenimi zavetniki:

1. Obdolženi so, da so kot odgovorni predstavniki Zadružne zveze za to zadružno podjetje za en milijon lir italijanskih državljanskih bonдов (buoni del Tesoro), namenjenih izključno za oboroževanje fašistične vojske.

2. Vzpostavili so poslovanje Zadružne zveze z okupatorskimi denarnimi zavodi, zlasti z Banca d'Italia in Banca di Roma, s katerimi je bil skupni promet 22 milijonov lir.

3. Za Zadružno zvezo so izplačali domačim političnim in vojaškim izdajalcem iz fingiranih računov preko 1.080.000 lir.

4. V lastni zgradbi na Tyrsevi cesti so prepustili na svoje informacijskemu šefu (italijanske) pokrajinske uprave in odseku izplačali 40.000 lir.

5. Kot odgovorni predstavniki Zadružne gospodarske banke in Zadružne zveze, ki je lastnik Zadružne gospodarske banke do 90% so za ta zavod podpisali 10.750.000 lir italijanskih zakladnih bonдов, namenjenih izključno za oboroževanje fašistične vojske.

6. Za Zadružno gospodarsko banko so vzdržali in znatno razširili poslovanje tega zavoda z denarnimi zavodi okupatorja, da je znašal finančni promet s Banco d'Italia 33 milijonov, s Banco di Roma v Trstu pa 92 milijonov lir.

7. Neposredno po okupaciji so osnovali v Beogradu podružnico Zadružne gospodarske banke ter z njo gospodarsko sodelovali z okupatorjem.

8. Prevzeli so izvrševanje blagajniških in hranilnih poslov za domačo izdajalec vojaško

sodišče razglasilo sledečo sodbo: za krive so bili spoznani in obsojeni:

Bogomil Remec, dr. Jože Basaj, dr. Stanislav Žitko in dr. Ivan Slokar na 5 let odvzema svobode s prisilnim delom, izgubo državljanjskih pravic za dobo 5 let, obenem pa Remec, Basaj in Žitko na zaplenbo celotne imovine, dr. Slokar pa na zaplenbo delnic pri gospodarskih podjetjih.

Dr. Capuder, Ivan Avsenek, Franc Lesjak so dobili po 3 leta prisilnega dela, izgubo državljanjskih pravic za 2 leti, Avsenek in Lesjak pa še na zaplenbo celotnega premoženja.

Dekan Zabret, župnik Kette in Josip Škvarča so dobili po 2 leti zapor, z izgubo državljanjskih pravic za dve leti in zaplenbo delnic v gospodarskih podjetjih.

M. Curk, Ignacij Vok, dr. Ivo Česnik, dr. Albin Šmajd, Franc Vogel, profesor Pengov in ravnatelj Franc Erce so dobili po 14 mesecev zapor, z izgubo državljanjskih pravic za dve leti, poleg tega pa Curk na zaplenbo 75% premoženja, Vok, Česnik, Šmajd, Vogel in Pengov na zaplenbo celotne imovine.

Obtoženci dr. Dermastja, dr. Mohorič, župnik Podbevšek, župnik Škoda, Babnik, župnik Fatur, župnik Klemenčič, župnik Klopčič, dekan Rihar, Jelenc, Žakelj, Osana, Mihelič, Brozovič, dr. Valenčič in vsi ostali so bili oproščeni vsake krivde in kazni.

Hkrati je bila zaplenjena tudi vsa imovina Zadružne gospodarske banke in Zadružne zveze, tovarne Zmaj in vse delnice, s katerimi je Zadružna gospodarska banka udeležena pri različnih gospodarskih podjetjih.

Med obsojenimi se nahajajo v begunstvu Remec, dr. Basaj, dr. Žitko, Skvarča, župnik Kette, dr. Česnik, dr. Šmajd in prof. Pengov; med oproščenimi je na begu le Miloš Stare.

Tako je končala svoje izkoriščevalno delo ena največjih gospodarskih pijavk slovenske dožele. Svoje pristaše imajo njeni nekdanji predstavniki tudi v Ameriki in ti pobirajo denarne prispevke pod firmo "Katoliške lige" za izkoriščevalce slovenskega naroda med našimi nepoučenimi ljudmi v Ameriki. Ne bi bilo dosti razlike, če bi pobirali za Hitlerja ali Mussolinija.

(Podatki iz Slov. Poročevalca, 12-14. XVIII.) —SANS.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani)

vlada strašna vročina ter je slaba pitna voda, a še te ni dosti. Poročila v naših časopisih naznanjajo, da naši fantje prihajajo domov k svojim dragim z vseh strani sveta. Pri naših tukašnjih dveh društvih SNPJ smo imeli srečo, kajti nismo izgubili v vojni nobenega člana.

Se vedno mi je v spominu, ko je odhajal naš prvi sin, kakor tudi, ko sta šla druga dva. Vsi trije sinovi in zet so bili vpoklicani v teku devetih mesecev. In tako je postala naša hiša čisto prazna, v naša srca pa se je vleгла žalost in skrb zanje. Jaz sem se vedno tako bala zanje in sem mislila, da se ne bodo nikoli več povrnil. Toda do sedaj so še vsi zdravi. Eden je bil že častno odpuščen. Služil je 34 mesecev v zračnem koru

Slika kaže Hermana Goeringa in Rudolfa Hessa na obravnavi pred mednarodnim sodiščem v Nuernbergu. Videti je, da sta oba velekriminalca pod tečo skrb.

QUIT YOUR SKIDDING

WE'RE STILL DOING OK. ON BRIDGES AND SHADED SECTIONS WHERE THE ICE HANGS ON

Remember... you may find icy surfaces on bridges or shaded sections of an otherwise clear road surface.

Strica Sama: Eden pa nam je pisal, da je na potu domov.

Iz vsega srca želimo, da bi se sinovi drugih mater tudi povrnil čim prej domov. Na žalost pa bo mnogo mater žalostnih, ker se ne bodo njihovi sinovi nikdar več povrnil. Vsem tem nesrečnim materam izražam moje iskreno sožalje!

Posebnih novic ni v naši nasebini, opazila pa sem, da so ljudje vselej, kajti vsepovsod vidimo bivše vojaške v civilni o-

NEKAJ BESED O MEDNARODNIH POSOJILIH

Napisal Donald Bell

Večina ljudi je prepričana, da mora najbogatejši narod čisto avtomatično postati tudi veliki banir vseh drugih narodov. Roko v roki s tem je dejstvo, tako mislijo taki ljudje, da bo bogati narod v stanju, da predpiše onim, ki so bolj revni, njihovo gospodarsko politiko. Čemu naj torej posojamo socialističnim drža-

Večina ruske revolucije je bila sovjetska Rusija skoro popolnoma odrezana od vsega ostalega sveta. Prosila je za posojila, a jih ni dobila. Toda tudi takrat gospodarski pritisk —proti dežel, katere gospodarstvo je bilo izredno slabotno— ni uspel, da prepreči popolno socializacijo Rusije.

Ravno nasprotno—priznati je treba, da je pritisk od zunaj celo pospešil in ojačil radikalno smer ruske revolucije. Kupčevali so z zunanjim svetom na podlagi izmenjave blaga in polagoma čisto zadovoljivo organizirali svoje gospodarstvo. Ravno tako so ravnali pozneje nacisti, ki so kopirali sovjetske metode, in tudi organizirali svojo industrijo brez neposredne zunanje podpore.

Spriznati se moramo z dejstvom, da se je večina evropskih dežel obrnila na levo in lahe rešitve v zmrni socializaciji svojega gospodarstva. Seveda, nikdo nam ne more prepovedati tega, da bi odklonili sodelovanje s temi deželami—le to je, da bomo v tem slučaju izgubili posel mednarodnega bankirja. Ako odklonimo posojila, bomo prisilili socialistično usmerjene dežele, da organizirajo same med seboj svoje lastne kreditne sisteme brez ameriškega sodelovanja.

Da izrazim to z drugimi besedami: prisilili jih bomo, da postanejo še bolj socialistične. Obenem pa bomo do skrajne točke omejili svoj izvoz v te dežele. S tem bo postala depresija v teku par let skoro neizogibna. Gospodarski strokovnjaki so si edini v tem, da naš sedanji sistem ne bi mogel brez večjih sprememb poskrbeti za konzum vsega tega, kar proizvajajo naše ogromne industrije.

Ako bi se hoteli podati na pota gospodarske izolacije, bi morali skrbeti za to, da odpremo druge izhode za našo velikansko produkcijo. Ako nečemo socializacije, nam ostane le izhod ameriškega imperializma. Zavarovati bi si morali kolonialna tržišča. Mogočni smo dovolj tudi za to. Toda prepričan sem, da ameriški narod tega izhoda neče —a vzgled britanskega imperija nam pove, da je tudi to le začasni izhod.

Posojila, katera utegnemo ugoditi Angliji, Franciji ali Rusiji torej ne bodo krepila socialističnega razvoja v Evropi, ki bo šel svojo pot ne glede na to, kaj storimo. Ta posojila bodo le skrbela za polno zaposlitev v tej deželi in prinesla drugim narodom izboljšanje njihovega vsakdanjega življenja.

AMERIKA IN BALKAN—KAKO NAJ DELUJEMO?

Spisal A. L. prevedla Anna P. Krašna

Že več mesecev, prav za prav že od prvega dne po zaključeni vojni, je pričela reakcija vseh barv delovati na tem, da prepreči narodom ostvarenje tistih pravic, za katere so se tako poirtvovalno borili proti fašizmu. Reakcija zmagovalnih dežel je šla v vojno z določenim ciljem, da uniči svojega nasprotnika, ki si je bil zadal nalogo, da prevzame oblast v svetu sam torej, da vzame oblast reakciji, ki je imela v tem pogledu drugačne cilje. Narodi so šli v vojno, da isto izvojujejo, ter da potem ohranijo svoje demokratične pridobitve.

In dokler je trajala vojna, je reakcija skupno z ljudstvi videla, da je proti enemu delu fašizma, toda svrhe so se krizale in iz tega se je, naravno, izemilo današnje trenje, ki nam kaže svojo pravo podobo v krvavem obračunavanju v Indoneziji, Grški, Indokiniji itd. Drugo se kaže to obračunavanje v volitvah in drugih demokratičnih ustanovah, po demokratičnih metodah. Kjerkoli je narodom uspelo, da so se postavili reakciji po robu potom demokratičnih metod, tam izgublja tla. Kjer pa je reakciji uspelo, da je nastopila proti ljudstvu s krvavo borbo, tam vidimo, da se ljudstvo hrabro upira in brani svoje pravice, četudi za ceno velikih žrtvi.

Sile reakcije so strnile skupaj vse svoje moči v prizadevanju, da odvzamejo balkanskim narodom to, kar so si priborili tekom osvobodilne borbe. Toda osvobodilna borba balkanskih narodov je uničila vse zapreke, ki so v prošlosti paralizirale napredek—in interesu reakcije—iz borbe pa je vzniknila sloga in bratstvo balkanskih narodov. V prošlosti je reakcija vedno kazala s prstom na Balkan, češ, da je balkansko ljudstvo tisto, ki neti vojne požare. V resnici so bili zunanji interesi, ki so drezali po Balkanu in netili vojne s pomočjo domače reakcije, ki je tlačila ljudstvo. Sedaj pa, ko so balkanski ljudstva odločno vzela oblast v svoje roke ter pokazala, da jo mislijo tudi držati, je reakcija složna v zahtevi, da se vzpostavi stari red, neglede na to, da pri tem negira vse principe demokracije.

Vlada ljudstva na Balkanu pa pomeni mir v svetu, da zelo krepko oporiše svetovnega miru. To vprašanje, da li bodo mogli balkanski narodi udeležiti ti principe, za katere so se borili vsi miroljubni narodi sveta, ali pa bodo zopet prišli na oblast diskreditirane klike in eksponenti nasprotnih interesov, zavzema danes mednarodni značaj. Dogodki zadnjih mesecev kažejo baš to, kar smo mi vedno naglašali: da je mir le eden in edinstven za ves svet. Radi tega morajo biti tudi sile, ki se bore za ohranitev miru, tesno rovezane in močne, da bo čuti njih glas povsod, kjerkoli bi se znala pojaviti grožnja proti miru.

Sovražniki svobodnih ljudstev, ti neprijatelji miru, spet pričenejo s svojim peklenskim delom proti balkanskim narodom. Sedaj se poslužujejo sredstva, da bi prikazali svetu lažnjivo sliko položaja v balkanskih deželah, ter tako ustvarili prepad med balkanskimi ljudstvi in ostalimi miroljubnimi narodi sveta.

Naša dolžnost je, da se proti temu nesramnemu delovanju borimo z onim orožjem, ki je prineslo zmago nad razhojlnim fašizmom—sobotom vampirske reakcije. To orožje je resnica.

Združeni odbor južno-slovenskih Amerikancev, je v decembru izdal svojega rednega "Bulletina" prinesel članke, v katerih so dobro predložili razni problemi Balkana. Članke krijejo skoro vse važne tekoče dogodke, kot volitve v Jugoslaviji, vzroke anti-Titove propagande v nekem delu ameriškega tiska, tragedijo Grške, prepoved Bolgarske, napore Jugoslova-

nov, Bolgarov in Albancev za rekonstrukcijo njihovih dežel, pregled razvoja stvari v Albaniji, vprašanje Trsta, delo UNRRA v Jugoslaviji itd. itd. Našim javnim delavcem, a posebno vsakemu našemu človeku in Amerikancu, kateremu ni demokracija prazna reč, bo posebno ugajal članek izpod peresa našega pisatelja Adamiča: "Why Anti-Tito Propaganda in the American Press?" V tem članku Louis Adamič docela razkrinkuje laži in peklenske namere reakcije.

Ves ta material ozir. gradivo, ki obsega 24 strani, more služiti našim organizacijam, članikarjem, dopisnikom in funkcionarjem, da spretno poblijo laži reakcije, služijo pa ti članki tudi onim, ki sestavljajo govore za zborovanja in shode ter seje in prireditve. Sploh se lahko obrnejo za nasvet k tej publikaciji ob vsaki priliki, ko je treba potrditi laži, ki jih reakcija skuša sejati med narodom. Gradivo je tudi podano v tako okrajšani, a vendar izredno informativni obliki, da lahko služi kot vir podatkov in dejstev vsakemu našemu aktivistu v njegovem delovanju v korist demokracije in pravičnega miru.

Opozarjamo tudi, da val ti članki, izvemeli Adamičevega, prihajajo izpod peresa avtorjev, ki niso južno-slovenskega porekla. Nekateri so celo povzeli iz tako konservativnih publikacij kot je londonski "Economist." Celotna revija ni mogla mimo krivice, ki se godi Jugoslaviji z ozirom nudenja zavezniške pomoči.

Tekoča številka "Bulletina" ZOJSA je tako važna iz vidika podatkov o današnjih problemih miru, da bi jo moral nositi s seboj, slednji naš človek ter je tudi ponovno prečitati. Moral pa bi tudi pričeti razpravljati o zadevah opisanih v "Bulletinu" v krogu svojih prijateljev, kot tudi med svojimi ameriški prijatelji in znanci, da se tako pomaga širiti resnico in pobijati laži med nami, med Amerikanci in med drugimi narodnostmi.

Ker interesi ameriškega ljudstva zahtevajo, da se ohrani mir, je aprilo tega potrebnost, da ameriški svet izve in spozna, resnico, da so balkanski narodi branitelji miru, za katerega se bori ameriški svet. Usoda balkanskih narodov je tesno povezana s usodo ameriškega ljudstva. Ako bi reakciji uspelo, da zanejti vojni požar na Balkanu, bodo morali ameriški sinovi in hčere ponovno v krvavo morijo v Evropo...

Tekoča številka "Bulletina" nam prihaja v roke baš ob zaključku leta, ki je bilo polno plodnega dela, na katerega je slednji naš človek lahko ponosen in na katerega z zanosom lahko pokažejo naše organizacije. Ljudje na čelu odbora ZOJSA zaslužijo priznanje in pohvalo, ker so zmogli vse to delo navzlic omejenim dohodkom in sredstvom. Naše bodoče delo bo moralo biti še bolj omejeno, ako ne bodo naši ljudje in naše organizacije delovale na tem, da se Združenemu odboru omogočijo večja sredstva za njegovo delovanje. Vedeti moramo, da odbor razpolaga le z onimi sredstvi, ki jih dobi od naroda.

Strniti moramo torej vse svoje sile in nadaljevati z našim delom do končne zmage. Ker smo širili in branili resnico, smo zmagali v vojni. Resnica je orožje s katerim bomo zmagali tudi v miru.

All ste naročili na dnevnik "Prosveta"? Podpišajte svoj list!

OFFICE GIRLS, ATTENTION!

A position is open in the headquarters of the SOCIETY for a girl who desires office work, is able to TYPE and is interested in GENERAL OFFICE duties.

Forty hours and 5 days per week with better salary than paid to average office employees.

Anyone interested in the position, please get in touch with the Supreme Secretary immediately.

F. A. VIDER, Supreme Sec'y.

IZZA KONGRESA

Zgodovinski roman

Spisal
dr. Ivan Tavčar

(Nadaljevanje)

"Kaj je na tebi, da se je zagledala vate ta prismojena ženska? Bolje je storila, da se je zagledala v Cumpeta ali pa v Grila, ki sta oba lačna penzionista, kot sem jaz, Ciril Erbežnik! Se ti ne zdi čudno, fante, da je ta dobra, spoštovana in verna duša radi tebe izgubila zadnje ostanke svoje pameti? Naj ti tebi na ljubo izgubi še vero, še nebesa? Še nisi nikdar premislil, črv, da te je stvarnik vzel v roko, da reši s tabo to revno dušo, ki omaga na poti obupa in izkušnjav? He, na vse to mi odgovori!"

To je bilo novo stališče, in priznati se mora, da je mladega teologa kar pretreslo. Vsa kri mu je izginila z obraza in mraz mu je prešinil ude. Oni pa se je glasno zasmejal:

"Lepa duhovna posoda postaneš, če se že sedaj braniš rešiti dušo, ki je izgubljena brez tvoje pomoči!"

"A moje semenice!" je vzdihnil mladenič.

"Tvoje semenice naj gre raketom žvižgati! Sicer te pa mora škof itak spoditi! Kdo pa bo gledal, da bodo radi tebe babnice ljubljanski lemenat oblegovali?"

"Spoditi!" Teolog je skočil s sedeža, kakor da ga je strela zadela. A brez moči je zopet omahnil ter se zgrudil na stol. Tedaj se je začela govorica odzvonjav.

"Aha, frančiškanski svetnik!" je izpregovoril gospod Ciril zadovoljno ter je porabil še zadnjo priliko, da je v hitrici izpraznil kupico rumene brežanke.

V sobo so vstopili: hišna gospodinja, vsa srečnega obraza, naš znanec, misionar iz Luiziane, in črnika, majhen duhovnik prav strogih lic. Ta je bil profesor Dagarin. Kar nismo videli svetega moža iz Amerike, je bil postal znamenita prikazen na ljubljanskem tisku. Vsak otrok je poznal patra Angela in ni je bilo hiše, da ni imel nekaj znanja v nji. Če je kje stanovala pobožna ženska, ki je samo na smrt se mislila in na to, kako bi svoj denar prav zanesljivo zapustila duhovščini, je naš svetnik gotovo izvolal stezico do nje. In nikdar se ni neuspešno trudil, da bi ji na dušo ne privezal tužnih razmer katoliške cerkve v daljnji Luiziani.

Kjer so se zbirale k bogatim posojilom pobožne duše, je bil tja vabljene sveti Angelo Inglese. Povsod je imel obsejane njivice, na katerih mu je sililo žito v rumeno klasje. A ravno tiste dni je imel mož svojo žetev in lepa vsota denarja se je nabrala v lakomni njegovi malhi. Pa glejte čudo! Naš svetnik, ki je pri očetih frančiških spal na golih deskah, ki je pri njih navadno se redil ob ričetu in vođenju juhi, naš svetnik je v ljubljanskem zraku vidno dobro uspeval.

Skoraj se je smelo trditi o njem: ni spal, ni jedel skoraj, a vzlic temu se je redil, da se je na okroglo razvijal na vseh delih svojega telesa. Pač se je bil izpremenil v tem, da ni več kazal temnega, nesrečnega obraza kakor pri prvem svojem nastopu v Ljubljani.

Sedaj mu je kraljeval sladak smehljaj na licu, prav kakor bi že gledal pred sabo odprta

nebeška vrata. Bržkone pa je imel pred svojim duhom neprestano tiste zlate cekine, s katerimi sta ga bila obsula avstrijski cesar in ruski imperator!

Prav naravno je torej bilo, če je smehljaj obseval poštenjaku usta! Smehljaj mu ni škodil! Ljubljansko pobožno ženstvo je kmalu iztaknilo, da ima pater Angelo nekaj božjega, nekaj rajskomilega na sebi, da je lep in zal, kakor more biti le božji služabnik, ki se s svojim bleščečim mašnim plaščem tako rad prikrade v mehko žensko srce.

"Sedite, gospodje, sedite!" je gostolela gospodinja. "Takoj bo večerjica!"

Teolog pa je prihitel ter ponizno poljubil roko profesorju in svetniku.

"Vi ste tu, gospod Lukman," je izpregovoril profesor ostro. "Prav, da vas vidim, nekaj imam govoriti z vami!"

Gospodinja je kot rak rdeča odhitela iz sobe. Profesor in teolog sta pristopila k oknu ter nekaj časa molče gledala na temno in umazano ulico pod sabo. Frančiškanski svetnik je brez odloga sedel k mizi, in sicer na prvo mesto, ter je z Bogu vdano dušo pričakoval večerje, na katero ga je bila povabila mati Dagarinka. Tudi oče Ciril je posnemal njegov zgled ter tudi prisedel k mizi, in sicer k prvemu krožniku, ki mu je bil najbolj pri roki. Amerikanec se je zamislil in vtopil v pobožno premišljevanje, kakor se svetnikom spodobi pred vsakim obedom. Erbežnik si je takoj natočil vina, izpil čašo do polovice, potem pa čakal, da bo tovariš pri mizi katero izpregovoril. Ko se je čakanja naveličal, je začel sam govoriti.

"No, no, amice! Kaj pa kaj vaša vina, laška vaša vina?"

Oni ni odgovoril ničesar.

"No, no, amice! Povejte mi, je bila lanaka bendiba dovoljna, recimo tam doli po Toskani ali še nižje proti jugu? Ha, kaj pa kaj lacrimae Christi? Ali pa sladki falernec, he, amice?"

Pater Angelo je zvijal obraz, kakor da trpi grozne muke pri posvetni tej govorici. Končno je zamolklo ječal: "Kdo bi vedno mislil na vino! Ne pijem ga!"

Ta govor je Cirila Erbežnika razkačilo. Že so se mu zbirale okrog možgan male vinske meglice.

"Da ga ne pijete! Kaj? Že Horac ga je pil, pa bi ga vi ne!"

In z velikim zaničevanjem je pristavil: "Quis tulerit mendaces!"

Svetnik je ponižno in potrpežljivo prenesel ta naskok. Penzionistu ni več odgovarjal, zamaknil se je znova v izpodbudne svoje misli.

V tem sta pri oknu stari in mladi teolog tudi imela prav zanimive razgovore.

"Milostivi," je izpregovoril Dagarin, "me je danes poklical k sebi. Moj Bog, gospod Lukman, saj z vami ni nezadovoljen, napredujete pri poduku in brezmadežnega ste vedenja. Vse to je resnica!"

"Kaj je hotel milostivi?" je vzdihnil teolog Cene.

(Dalje prihodnjik.)

Črtice in povesti

Spisal F. S. Finšgar

(Nadaljevanje)

"Razumem Vas, prijatelj!" Gledal me je z vprašujočimi očmi, nato segel v žep in mi pokazal listek.

"Če me res umete, rešite mi tole!"

Pogledal sem listek. Iz zastavljajnice je bil.

"Ob zadnji stiski sem zastavil babičine murčke, ki mi jih je dala na smrtni postelji za spomin. Tega Vam prej nisem povedal. Niso Bog ve kaj vredni, a zame so zaklad. To sta tisti dve strnjeni solzi.—Enajst je ura—ob dvanajstih zapadejo."

Dal sem mu naglo denar.

Videl sem ga, kako se je poganj po česti in hitel reševati zaklad.

Ko je zazvonilo poldne, je prišel znoven in položil uhane pred me.

"Tukaj so!"

"Ne maram."

"Spravite jih! Revščina je potepuhinja. Ne zaupam si. Toda—pridem ponje!"

Tedaj so se mu oči zablistale, vzravnal se je in zagrozil: "Verujte mi, da se vrnem kot gospod, ali pa umrjem."

Dve leti so čakali nanj murčki in jaz.

Nekega dne potrk prav krepko na vrata in še preden sem vnel noter, je že stal sredi so-

be zelo gosposki človek. Smeje se je stopil k meni in mi prožil roko.

"Ste mislili, da me ne bo!"

Tedaj sem ga šele spoznal.

"Po murčke sem prišel."

Tako sem se mu čudil, da mi je vnovič zatrdil: "Da, da, kakor sem napovedal."

"Čudeži se gode," sem mu še ves iznenaden ponudil stol.

"Železna volja zmore vse," je kratko poudaril. "Pet mesecev—celih pet mesecev sem nakladal in razkladal premog v pristanišču. Kaj je tako delo za mojo nogo, si lahko mislite. Brez strehe sem bil. Na tlaku sem prenočeval. Pa sem vzdržal in si priskopal obleko in še za pot. Danes imam izvrstno službo v inozemstvu. Kakor sem rekel: Vrnem se kot gospod, ali umrjem. Dajte mi murčke!"

Odvil jih je, pogledal in poljubil:

"Bog te blagoslovi, babica!"

Potegnil si je prek oči in se poslovil.

JOŽEK

Pri postelji je stala Manca, moljajala palec ter gledala z velikimi očmi na mamo!

Ta mama! Še zmenila se ni za danes, ko je sicer od ju-

tra do večera imela opravka z njo. Gledala je v strop s kalnimi očmi in dihala tako hropeče, da se je dvigala odeja na prsih. In oče! Da, tudi on se ni zmenil zanjo, ko jo je vsak večer uječkal na kolenih in ji pel: Tri race, tri bele gosi...

Prišlo so sosedje, sklepale roke, iskale blagoslovljene sveče, kropile po sobi, šepetale med seboj, prikimavale druga drugi in zmajevale z glavami. Njo so pa odrinile in je niso pogledale.

In ko je najstarejša med njimi zavajavala: "Je že v večnost!" se je oče zgrudil sredi žene na postelji in je na ves glas zajokal. Manca je plašna zbežala za peč in strmo gledala na očeta, ki so ga zagrinjale krog in krog žene. Še nikdar ga ni slišala jokati. Začele so se ji tresti drobne ustnice, okroglo bradico je nabrala v krapek in zaihtela.

"Le jokaj, revica Manca, mame nimaš več!"

Taka je bila tolažba žena.

"Mama, mama!" je zakričala kakor za pomoč in skušala splezati iz zapečka.

Tedaj je presunil njen krik očetoovo srce, da se je dvignil od postelje in pristopil k peči. Razkril je roke, vzel otroka in ga pritiskal k sebi: "Moja, moja!" In jokaj je oče in jokala je Manca, mama pa se ni več genila.

Toliko da so odnesli mamo, je streslo očeta. Boril se je in kljuboval na vso silo. Zobje so mu šklepetali, nič več ni zmogel, legel je; postelja je škripala od groznice, ki ga je trsala. In deseti dan so odnesli še njega.

Edina sorodnica, stara šepava

D. L. Krueger

Christmas Greetings to All

111 West Washington Street

Real Estate - - Mortgages
Insurance

Phone: Central 5225

Maruša, je hotela pridržati otroka doma.

"Kaj bi pri pogrebu?" so modrovala žene. "Otrok ne ume, doma ga imej."

Toda Manca je umela. Ne z glavo in umom. Njeno drobno srce je čisto jasno vedelo, kaj se je zgodilo. Iztrgala se je Maruši in zbežala za pogrebci bosa in razkušana. Odkar ji je umrla mati, je nihče ni več česal in ji spletal rumenih las. Pri grobu je zdrknila na kolena. Nič več ni bilo iz njenih drobcekanih prsi tistega glasnega otroškega joka, ki ga rodi večkrat objekt in trma nego bolečina. Tenko ječanje, kakor tožba umirajoče ptice, je rezalo v srca pogrebcev, ki jih ni bilo za dva poda...

(Dalje prihodnjik.)

Razni mali oglasi

LAYOUT MAN
Good postwar position for experienced man—Overtime if wanted.
Good pay.

KNOBEL IRON WORKS and
ERECTION COMPANY
1420 W. 76th Street

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

Look to the future — TYPIST and FILE GIRLS
Pleasant surroundings. Less than 40 hour week. Hospitalization plan.
Employees club and other benefits. Permanent.
Apply Fred C. Colburn or C. A. Cole
AMERICAN ASSOCIATED INSURANCE COMPANIES
175 W. Jackson Blvd.—Wab. 5900

GIRLS for light assembly; steady work and nice shop conditions.

MILK BOTTLE CO., S. E. cor. Weed-Sheffield,
block south of North Ave.

MEN
URGENTLY NEEDED

DIE MAKERS

Several expert Die Makers thoroughly familiar with high grade progressive type tools.

MACHINISTS

High grade machinists, capable of constructing new machinery, overhauling and rebuilding machines such as Auto-Screw, Milling, Lathes, and Grinders.

ENGINE LATHE OPERATORS

Tool room experience and able to work to close tolerances on moulding dies, form tools, work gages, and etc. Understanding of intricate assembly blueprints essential.

MILLING MACHINE OPERATORS

For tool room work. Must be able to maintain close tolerances on ligs and fixtures, punches and dies, moulding die and die cast die details.

SURFACE GRINDER OPERATORS

Precision surface grinder operators, capable of grinding intricate forms on split dies, gages, and form tools to a close tolerance from tool drawings. Must have a working knowledge of shop trigonometry and use of precision measuring equipment.

CYLINDRICAL GRINDER OPERATORS

Highly experienced precision cylindrical grinder operators internal and external, capable of grinding high grade form tools, dies and gages to close tolerance. Familiar with intricate blueprints.

DIE CAST AND MOULDING DIE MAKERS

Qualified to do expert moulding dies and die cast work of the highest caliber. Experience is of the utmost importance.

WESTERN ELECTRIC
23RD PLACE & CICERO AVENUE

Razni mali oglasi

TOOL & DIE MAKERS
TOP MEN
TOP WAGES
WM. D. GIBSON CO.
(DIV.)
1800 Clybourn Avenue

50.00 REWARD

If you know someone who has a good car for sale or sell me your car for an unusually high price. Call Seeley 0607 or after 6 P. M. call VINCENNES 3901

WOMAN

for general housework. Assist with baby. Stay. Own room. Plain cooking. Personal laundry.
References
SOUTH SHORE 0071

YOUNG WOMAN

for Mailing Room and general Office work
PRICE WATERHOUSE & CO.
33 N. La Salle Street
FRANKLIN 8080

AUTO WANTED

Moving out of town
Desperate need for a good car
Pay very high price
VINCENNES 3901

WOMEN

ASSEMBLERS
Starting Rate 80c Per Hour
SOLDERERS
Starting Rate 85c Per Hour
PERMANENT JOBS
OVERTIME AVAILABLE

D. Gottlieb & Co.

1140 N. KOSTNER

MACHINE OPERATORS - ASSEMBLY LINE OPERATORS

LABORERS
MANUFACTURING STEEL CONTAINERS
Apply—Employment Office, between 9 & 4 Monday thru Friday
INLAND STEEL CONTAINER CO.
6532 SO. MENARD AVE.

WOMEN
BENCH SORTING—1ST AND 2ND SHIFTS
10% BONUS FOR NIGHT WORK
PERMANENT JOBS • PLEASANT WORKING CONDITION
PHEOLL MFG. CO.
5700 W. ROOSEVELT RD.

EXPERIENCED OPERATORS WANTED
SORTERS and DRAPERS • STEADY WORK • HIGHEST PAY
EXCELLENT WORKING CONDITIONS
FRANKLIN DRESS CO.
325 W. JACKSON BLVD.—10th Floor

WOMEN
FOR LIGHT CLEANUP WORK IN LARGE BAKERY
GOOD PAY • APPLY • STEADY JOB
BURNY BROS
2747 WEST VAN BUREN

GIRLS
For STENCIL CUTTING & FILING
GOOD PAY • PERMANENT WORK • APPLY AT ONCE
FEDERAL AUTOMATIC ADDRESSING CO.
117 WEST HARRISON STREET

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklopu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in priložiti odem, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveto člani se vse enako, za člani ali nečlane \$6.00 se ero letno naročnine. Če va člani se plačujejo peti mesecem \$1.20 se tednik, se jim to priložijo k naročnin. Torej tedaj ni vroka, reči da je list predrag za člani SNPJ. List Prosveto je vata lastnina in gotovo je v vsaki družini morda, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnili—Vselej takor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista. In obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo mišati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:
Za Zdrav. države in Kanado \$6.00
Za Chicago in okolico je \$7.50
1 tednik in 4.00
2 tednika in 5.00
3 tednika in 6.00
4 tednika in 7.00
5 tednikov in 8.00
Za Evropo je \$9.00

Impolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plačilo in si naročite Prosveto, list, ki je vata lastnina.

PROSVETA, SNPJ.
2837 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloženo polijam naročnine na list Prosveto vsoto \$.....
1. Ime..... Čl. družine št.....
Naslov.....

Ustavite tednik in ga priložite k moji naročnini od sleditih članov moje družine:

2..... Čl. družine št.....
3..... Čl. družine št.....
4..... Čl. družine št.....
5..... Čl. družine št.....

Ime..... Družina.....

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐